

Universul Literar

— PREȚUL ABONAMENTULUI în țară: pe un an 100 lei. în străinătate pe un an 200 lei. —

Salonul din Paris 1923

F. M. Roganeau. Eros urmărind pasărea albastră.

Motive românești

Un frumos avânt au luat, dela o vreme, manifestațiunile artistice pe aci mai mult de lucrări cu caracter național: cusături românești, alesături și horbote amonizate minunat, cizelări coloristice pe vase de lemn, încrustațiuni alto și basso-reliefuri în lemn... În ce privește pictura și sculptura, despre acestea s'a scris mai mult și mai des... Ceramica a reocupat în aceeași măsură pe iubitorii de artă.

Sculptura în lemn însă, și încă pe motive românești, picturile pe vase de lemn sau de pământ — acestea din urmă netrecute prin foc — modelele de țesătorie și de alesături, ce alcătuiesc admirabilul port românesc, transpuse în lucrări de broderie, în pungi, în pungulițe de mătase, în confecțiuni de rame și de țări, ca și în lucrările de mobile — toate acestea n'au prea fost până acum în atențiunea serioasă a îndrăgostiților de frumos.

Am admirat la Câmpulung, în Bucovina, o garnitură de mobilă — stejar și brad — în deseneuri, încrustațiuni și picturi românești, după motivele școalelor din Bucovina. Mi-au plăcut mult tonuri dulci, fine, care interpretau sufletul moldovenesc cu o măiestrie vrednică de admirat.

Am văzut fotoliuri, mese, garde-roabe, scame, lucrate în același stil, după o compoziție bine înțeleasă.

Tot astfel, în parcul Carol din București, într'un pavilion din derapta, nu departe de intrarea în parc, am

săvurat lucrările surorilor Georgescu: picturi pe vase de lemn, cusături și alesături măestre, opage și cămăși țărănești, perini și pernițe, pungi și pungulițe etc.

Acolo a fost un început fericit și plin de făgăduinți.

Am văzut însă, la Cercul militar, expoziția gospodinelor moldovence care a întrecut orice închipuire. Păcatul cel mare e însă că nimeni nu le dă acestei inițiative nici un sprijin, oamenii zilei când îl dau îl condiționează de anumite scopuri politice, iar doamnele și duduile moastre preferă podoabele exotice pitorescului port românesc.

Și totuși, cât de elegante mi s'au părut doamnele din Bucovina în portul lor superb, când le-am văzut în scurta mea trecere prin Vatra Dornei și Dorna Cândreni!...

Așteptăm poate ca străinătatea, America îndepărtată, care ne soarbe cu nesățiu bogățiile artistice ale țării și încă altfel de comori, să ne spună, să ne convingă ea că avem în țară adevărate frumuseți?

Dece n'ar fi astfel, când chiar marii noștri artiști și oameni de știință pleacă huliți de la noi ca să se înapoieze consacrați de străini sau să nu mai vină în țară nici odată?

Suntem un neam de eroi, avem suflete cu aripi, dar acestea toate trebuie să ni le spună alții, așa cum ne-a mai spus-o, acum 200 de ani aproape, un mare cărturar din Apus.

E. I.

Iată deci cum se citește! Numai așa putem înțelege o carte, numai așa putem rămâne cu ceva din ea.

Mai deunăzi, mi se prezintă ocazia să văd cum citea o persoană un prea frumos și neîntrecut roman românesc.

Fapt care m'a determinat să scriu acestea.

El citea, cum s'ar zice, mai mult cu degetele, adică mai mult îl răsfoia, oprindu-se numai la partea esențială a romanului, lăsând la o parte toate descrierile și urmărind numai intriga neglijând cu alte cuvinte stilul, care după cum a spus Alfonse Daudet parfumează scrierile. Nu așa se citește; aceasta nu este citire ci vânătore după cum îi zice Emile Faguet. Și la noi pe lângă că nu se citește mult și puținul acela, se citește în diagonală, cum l-a mai numit tot Faguet pe acest fel de a citi repede și cu neatenție. Ce urmări, ar putea avea o astfel de citire? Iată un exemplu din care se poate vedea ceva: Se zice că un actor francez avea în rolul său și următoarele cuvinte: un mot de vous et je suis sauvé (Un cuvânt din partea d-vs și sunt scăpat). Din neatenția și graba cu care a citit și fără să cugete

asupra sensului ce-l are fraza, a pronunțat pe *scenămoue* (mutră, strâmbătură din gură) în loc de *mot zicând*: une moue de vous et je suis sauvé (O strâmbătură din partea d-vs și sunt scăpat). Vă închipuiți ce rușine a fost!

Prin urmare vedem că graba ne este dăunătoare în citire. Ori am ceti coplesiti de lene, ori în grabă, tot atât de păgubiți suntem, căci „graba, zice Faguet, nu-i altceva decât o altă formă a lenii.

Acum revenind la ceea ce am spus mai sus că la noi se citește mult în diagonală, putem spune, fără să dăm cătuși de puțin greș, ceea ce a spus Voltaire pentru timpul său că: „se citește prea puțin și printre acei ce vor să se instruiască cea mai mare parte citește rău.

Tot faptul acesta l-a făcut și pe marele Flaubert să exclame: „Ce bin ceteau oamenii din secolul al 17-lea!“ care în adevăr au știut așa de bine să guste pe Corneille și pe Racine. Dar pe un necunoscut epigramist ce oare altceva credeți că l-a făcut să zică? : „Soarta oamenilor iat-o: mulți chemați, puțini aleși; soarta cărților iat-o: silabisite mult, cetite puțin“. Vedem că și pe timpul când se scria așa, ca și acum se citea rău; nu se rumega cuprinsul cărții; dacă o înțelegea așa pe jumătate sau de loc, puțin îi pasă atunci ca și acum. Iată ce zice Emile Faguet în această privință :

„Trebuie cetit cu mintea atentă și foarte atentă și nenerezitate în prima impresie. Și trebuie să ne întrebăm pururea dacă bine am priceput și dacă ceea ce am primit este în adevăr a autorului sau a noastră“. Dar poate va zice cineva că sunt unele cărți care nu pot fi cetite încet, care nu suferă citirea lentă. Da, în adevăr sunt, dar sunt acelea care nu trebuie cetite de loc.

Și din memorocire și astăzi ca și acum câteva decenii, când a indignat pe Vlahuță, sunt cetite foarte mult romanele în fascicule, cupletele, tot felul de lucruri obscene și tot felul de imoralități: într'un cuvânt, „tot ce nu cere nici o sfortare, nici o gândire. — după cum spune contemporanul critic francez, Mortha. Tot ce nu cere osteneală satisface poftele publicului cetitor de astăzi. Și aceasta este un mare rău. Din starea aceasta de lucruri se ridică o generație slabă, fără dragoste și gust de muncă, molatecă și leneșă, care este efectul felului cum se citește—mai ales—pe lângă și al altor răuri de care suferim.

După cum văzurăm nu este puțin lucru a ști cineva să cetească cu folos ei, din contră, „cetitul — zice marele Faguet, este o muncă foarte serioasă, foarte însemnată și în care nu-i nici o altă plăcere afară de aceea că te simți din clipă în clipă mai instruit“.

Dem. Graur

Meșteșugul de a ceti

După Emile Faguet

Să citești încet!

Poate i se va părea curios lucru cui-va, spunându-i-se că a ceti este un meșteșug, că nu toți știu a ceti așa cum trebuie și că există un singur fel de a ceti cu folos. Cu toată mirarea aceluia, există o artă de a ceti.

Din ce constă această artă? Tocmai aceasta vom încerca să arătăm în cele ce urmează. Iată cum ne recomandă să cetim marele scriitor francez, Emile Faguet, în cartea sa intitulată: „Arta de a ceti“, care a stărnit o mare senzație: „A ceti încet, zice Faguet, este cel dintâiu principiu și care se aplică absolut la orice fel de citire. Este arta de a ceti, în esență“. Iar un tânăr domn profesor ne recomandă să cetim o aceeaș carte de trei ori și anume: întâia oară, încet; a doua oară, mai încet iar a treia oară foarte încet. Dar nu e destul numai a ceti încet ci trebuie, încă, „să notăm cu pana în mână tot ce cartea ne învață, tot ce conține necunoscut nouă,— și apoi trebuie să recitim iarăși foarte târăgănat, tot ce am notat“.

Doctorul și Clara

— ANECDOTĂ —

In salon bărbatul Clarei
Isac Gold și madam Sura,
Mama ei.
E și doctorul de casă
Numai trei.
In odaia cea dealături
Numai Clara și cu moașa.
E la facere. Tăcere.
Din odaie glasul Clarei
Când și când tot izbucnește :
Mon die, pe franțuzește.
In salon la glasul Clarei
Viu răspunde madam Sura.
Cum aude fetei gura :
— Mon die ! vai, domnu doftor
Mi-e așa frică !
Doctorul ce-și bea cafeaua
Zice 'ncei : — Nu, nu-i nimic.
Și-așa 'ntr'una :
Mon die, vai mon die !
Domnu doftor, mie-așa frică,
Nu-i nimic.
Dar in urmă din odaie
Hai s'aude : Vai ! ghivalt !
Doctoru-aci 'n grabnie salt
Rădicându-se de jos,
Zice : acum e serios.

Th. D. Speranția

FULGI DE SOARE

Nume sfânt te port pe buze, și când rătăcesc, și'n clipa când 'mi las tradita frunte, peste pașnicile perne; de-i răsuneț, de se perde gama unui plâns, în besnă, dunga amăgirii tale, peste gândul meu se așterne.

Tu trimiți fășii reslete, dintr'o rază de zimbire, sufletul meu ce-și duce pustiriilor cântarea. Tot șoptindu-te o, nume, redeștepti nădejdi mele, cel întâi prilej de-a 'nvinge, pân la margini, depărtarea.

Nume sfânt purtat de-o gamă ce se abate plângătoare, înspre drumul pribegiei unui cântăreț stingher; ca s'ascult prohodul vremii, împletit cu a tale noapte, stau și aștept nopți nesfârșite, coborârea ta din cer.

Și privesc cum pomi cu rouă, prins în peptu-lor, se înbie, dansului, când sub ecoul prăbușit pe 'nieraga fire, pleacă zinele pădrii, printre munți, printre isvoare, să culceagă în miez de noapte, flori crescute din iubire...

Albul golului se perde ca un zimbet de inserare. Ochi reci trudiți și mîntea-mi cată-n margini de cântări, desnodările de game, împletite cu nădejde, celor ce-au pornit pe drumul nesfârșitelor visări.

Și 'nbătat de tremurarea acordărilor ușoare, prind de sânul amăgirii, gama plânsului meu cânt, și cu zimbetul pe buze, te șoptesc a mîia oară, nume pașnic, fără nume, desnodat din nume sfânt.

George Nutzescu.

Fata babei Stana

— POVESTE —

I epotului meu Radu Tomelin

Pe vremea când milostenia trăia la un loc cu domni și cu împărați, casă și coprin trebuia să aibă tot supusul iar cine nu avea, aceștia îi miluia și le da din al lor, de aceea în colțul grădinei împărătești, văduva măturăreașă Stana, locuia în coliba ei cu o copilă harnică, înțeleaptă și iubitoare de cele sfinte.

Pâinea ce câștiga ea cu țesutul și cu torsul o împărțea cu cei mai sărmani ca dânsa, vezi, pentru asta și D-zeu a ajutat-o. În toate zilele dânsa miluia o bătrână cerșetoare oarbă iar aceasta zicea :

Pâine dai

Fecior de 'mpărat o să iai,

Fata, de ce să mărea, d'ăia se făcea mai frumoasă și mai harnică.

Ea țesea măestrite pânze împărătești, gevrele cu chinari de aur și de argint; perdele cu boabe de smarand și de mărgăritar, brânișoare cu ciucuri împletite în mătăsuri felurite.

Mama Stana, în revărsatul zorilor; cărările curților împărătești mătura; iar domnițele jupănițele, trecând o dăruiau cu rubrile de aur pe cari ea le'noda, în colțul basmalei, într'o suță de noduri, spre a le hărăzi — la vreme — zestre ficei sale, cine să gândească la 'năvădirile soartei, la norocul ce o aștepta ?

În grădina împărătească feciorul împăratului, mai d'o vârstă cu fata babei Stana, jucându-se zilnic cu arcul și vâhând păsărele, ajungea de multe ori până aproape de coliba mamei Stana. Într'o zi el auzi aceia ce bătrâna cerșetoare urase fetei, iar mai târziu începu a o necăji strigându-i printre grădele.

Pâine-ai dat

Fecior de 'mpărat n'ăi luat !

Copila râdea și nici că lăsa din mâini vârtălele, ca nu printre ițe să i se 'ncurce firele, să greșească râurii la ales și s'o mustre împărăteasa, lucru ce nici-odată nu i se întâmplase.

Aide, aide, vremea trecu, feciorul de 'mpărat se măări, se făcu flăcău de însurat.

Împăratul îi aduse pe fata cea mai frumoasă și mai avută și i-o dete de soție; el, firește să supuse voinței tatălui său, însă vom vedea că : Nu a-veea face fericirea și frumusețea nu e durul cei mai scump la o femeie.

Miroasa și ea, la rândul ei, ascultă de părinții săi, căci așa cerea rangul și trebile coprinului tatălui său, dar ce-i faci că fata ascultase mai întâi de inimă, cu totul se dedese unui alt fecior de 'mpărat, iar la nuntă, biata fată, sta tristă și nu-i venea să păsească pragul odăii împărătești, ca una ce nu să stia volnică de cinstă

O țigancă, roabă bătrână, dar pricepută în secretele curților împărătești, căci multe și grozave taine auzise și descoperise, ea înțelese pe dată pricina acestei sfiiciuni, apropiindu-se de tânăra împărăteasă îi sărută poalele rochiei zicându-i :

Mult slăvita mea stăpână
Mai frumoasă ca o zână,
Blândă ca o căprioară
Ce gândire te omoară !

Nu'mi ascunde măiculică
Draga maică porumbiță,
Știu dece te-ai întristat,
Înțeleg al tău păcat.

Fata, auzind cuvintele vrăjitoarei, tresări; iar țigancă îi șopti la ureche :

Astă seară, n patul tău,
Vei dormi Domniță rău
Ești femeie și... fecioară
Vrea feciorul de 'mpărat !...

Domnița se roși, de mânie își mușcă buzele, dar n'avu ce face. Țigancă urmă :

Știu cu una, o pârliță, fată de
măturăreasă ;
Voiu aduce-o și la noapte
ea va fi împărăteasă
Apoi, dumneata domniță, în
patul te-î bucura.
Nu te teme, taina astu nimeni
nu o va afla.

Iar tu mie drept răsplătă
Că, jăcutu-ți-am un bine,
Să'mi dai salba dela gât...
Te-am lăsat pe esten, buno,
Vezi, nu-ți cer decât atât...

Bucuroasă domnița uită că salba era darul de nuntă dela 'mpăratul și o scoase și o dete vrăjitoarei.

În coliba babei Stana, din acea zi, nu să mai auzi glas de veselie; fata se întristase; iar Stanei îi era urât să mai dea p'acasă; văzând'o pe dânsa atâta de ofilită își ruga zilnic moartea.

Stând la cusătură ca mută, fluturii și mărgăritarele ce voia să coasă pe hainele și pe pajurele împărătești, îi cădeau din mâini printre degete, se risipeau pe prispă și fata rămânea pe gânduri. Pruncul îi tresărea în pânțele, căci cerșetoarea primindu-și cordul ei obicinuit zicea :

Pâine dai
Fecior de 'mpărat o să ți.

Copila, încrucișându-și mâinele pe piept, se ruga lui D-zeu, căci altă nădejde nu mai avea.

Vezi că e bine ca niciodată erodinta să n'o pierzi. Măturăreasa, să găndească s'o mărite, însă fata cum putea face acest pas, când în sufletul său păstra o adâncă taină.

Mamă-sa, măturând, aduna fluturii de aur ce picau jos pe poteci, după mândrețea de haine ale domnițelor și împărăteselor și le cosea pe ale ficei sale, iar ea văzând-o, scutura din cap, căci dânsa scumpetie și mai mare avea; însă vreme potrivită aștepta ca măicăsei să se destăinuiască.

Când se mpliniră cele 9 luni și sosi ceasul ușurării, veni la ea Sf. Maria, sprijinătoarea și ajutătoarea tuturor femeilor; coliba se umplu de lumini, cu ajutorul Prea-Curatei, dobândi un cocon mai frumos ca soarele și chip leit al împăratului.

După ce trecură 40 de zile trebuia, după cum e obiceiul creștinesc, ca să iasă la biserică. Ea, în ziua aceea, se îmbracă frumos; iar pe cap își puse cununa de smarande și rubine, ce primise ca dar de la împăratul, chiar în noaptea nunței.

Când intră biserica se luminează, lumea toată se minună, împăratul tresări; iar împărăteasa, galbenă ca turtă de ceară, căzu leșinată în jețul împărătesc.

Toți cei de față văzând aceasta se minunară. Împăratul luând la cercetare fata și aflând adevărul, porni pe împărăteasă și pe vrăjitoare în pustie după ce luă de la țigancă salba și de pe ea podoabele de împărăteasă. Legându-le apoi pe doi cai arăbești, le dăte drumul în pustiri!...

Împăratul, potolindu-și astfel mânia, trimise de aduse în palat pe fata mamei Stana, îi făcu toată cinstea cuvenită, îi dăte darurile ce i se cădeau unei împărătese, apoi o luă de soție ca pe una ce fusese: *darnică, muncitoare și cinstită*. În ziua nunței o închină cu un cordon cu paftale de aur și pe el puse de i se scrise frumoasele cuvinte cari acum se mpliniseră:

Pâine ai dat

Fecior de împărat ai luat!...

Smarr

Lui Stănică Lăutarul

*Stănică am venit să mi cânti
Așa cum știi de bine,
Un cântec nou de suferință,
Ce le tot port în mine.*

*Stănică, am venit să mi fi
Povestitor durerii,
Că tu de mic copil mă știi
Pe drumul astrăinării!*

*Tu! nu-nai tu, imi vei cânta
Dureră mea întreagă
Că tu mi cunoști iubita mea,
Știi cât mi-a fost de dragă.*

*Să mi cânti un cântec de demult,
Prilej de multe lacrimi
Arcușul tu să ț-l ascult,
Răscositor de patimi.*

*Arcușul tău cel fermecat
Imi va mai spune od tă
C'am fost și eu flăcău în sat
Și ea a fost o fată!*

Ion Th. Ion-Hotarele

Doi poeți ardeleni

T. Murășan și V. Al. George

Cunosc numele amândorora din reviste. Pe Murășanu l'am întâlnit în „Luceafărul”, în „Gândirea” și prin ziarele din Ardeal; iar pe V. Al. George, mai ales în „Flacăra” l'am găsit.

Cred că amândoi sunt tineri. Imi dă impresia aceasta, faptul că lirismul lor e când patetic pronunțat și într'o măsură disonantă cu atmosfera generală a poeziei pe care o mișcă din axa ei inițială ca stare sufletească pregnantă.

Și citindu-le volumele (*Fum de jertfă* al lui Murășanu și *Pământ* al lui V. Al. George) mai am impresia că Murășanu a luat mult mai puțin contact cu literatura din ultima vreme. La V. Al. George e altfel; sunt ecourile limpezi ale originalității care are totuși legături cu atmosfera poetică, produsă de poezii noastre actuali. E avânt sonor, e lirism duos, e sfredelire de cugetare. E poezie, care ne împacă, după ce am citit pe Macedonski, pe Minulescu, pe Goga, pe Blaga. Și poate din cauza aceasta, poezia lui V. Al. George e și mai corectă ca formă și mai susținută ca fond.

La Murășan, e oarecare chinuire, ia o dorință de a sălta din necesitatea încorsetării versului și e mai ales o luptă de a scăpa de expresia obișnuită, care roește puternic în jurul realizării.

Ceiace însă e foarte izbitor la amândoi, e frumusețea limbei. Curată, lină, proaspătă, ca apa de izvor. E un simț artistic deosebit, la amândoi, scuturându-se cu grijă și de neologisme și de provincialisme.

După Blaga și Cotruș, acești poeți ardeleni aduc literaturii noastre poetice și o frăgesime de simțire și un prisos de nădejdi.

Citez din Murășan, versurile de la începutul volumului.

FUM DE JERTFA

*„Mi-e inima o masă de altar,
In juru-i, cu priviri îngândurate,
Stau gândurile mele înlăcrimate
Cucenici magi, îmbătrâniți în har”*

Și din Pământ de V. Al. George.
*„Pe Dumnezeu,
L'am smuls din suflet și l'am*

lingropat,

*Să nu mai cred în nimenea de-acum!
Străin și singur pribegesc pe drum
Cu perduți, cu pieptul sfâșiat,
Spre zările de neguri și de... fum...
Pe drumul aspru sângerez, dar merg
Nici o fântână nu-i, să mă adape
Ce gând, ce vis mă face să alerg!*

Inchicind aceste repezi însemnări mărturisesc că am simțit adevărate înfiorări de întremare, citind poeziile tinerilor poeți ardeleni.

Trab

Arta la musulmani

Lipsindu-le pictura și sculptura, musulmanii se consacră artei decorative și ornamentale

Interesul pe care-l prezintă Orientul din punctul de vedere politic deșteaptă curiozitatea lumii intelectuale din Apus și asupra culturii și artei popoarelor din Orient. Curiositatea aceasta nu trebuie explicată nu-

Arta musulmană. Vas de argint persan, veacul al XV-lea

mai prin *snobism* și *modă* dar și prin tendința aceea instinctivă de a se găsi ritmul acela, formele acele constructive, care au fost la baza culturii și artei orientului. Arta musulmană din acest punct de vedere este foarte interesantă, căci ea este legată de anumite legi religioase care au permis

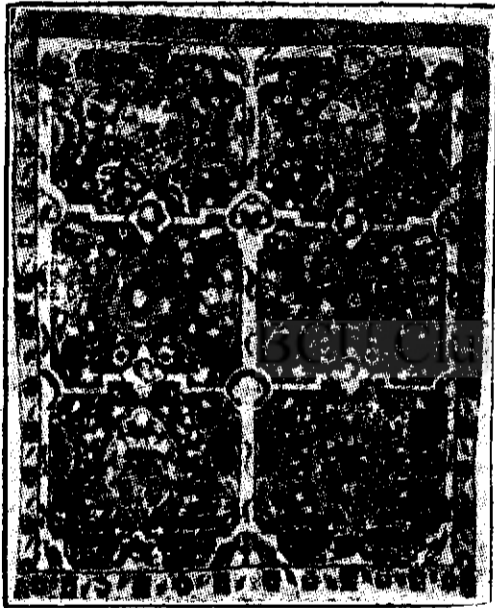
Arta musulmană. Vas glazurat persan, veacul al XV-lea.

ca ea să se exprime numai în anumite forme și să servească numai anumitelor scopuri. Bazată pe tradiția poruncei lui Mahomed care interzicea reproducerea prin desen sau sculptură, se înțelege că pictura și sculptu-

ra n'au putut să se dezvolte la musulmani. Toată arta lor s'a dezvoltat deci numai pentru nevoile cultului religios și trebuințelor vieții și de aceea ea s'a manifestat prin arhitectură și prin arta decorativă și ornamentală.

Arhitectura însă nu prezintă nimic nou în trecutul îndepărtat al musulmanilor și ea nu este decât o imitație a arhitecturii popoarelor mai vechi; târziu de tot apare stilul mauritan dar și el este sub influența altor stiluri și n'aduce decât puțină noutate.

Mult mai mare interes prin originalitatea ei prezintă arta decorativă și ornamentală a musulmanilor. Covoarele persiene cu culorile lor vii, covoarele din Tibet și Asia mică cu fondul lor sobru și sever, covoarele de vânătoare cu vânători fantastici și animale îngrozitoare, într'un decor bogat de arbori și verdeață, amfore de lut, lustruite cu emaliu albastru și verde, vase de cristal, pahare și cești de toate formele pentru apă și cafea, arme de tot felul împodobite cu lu-

Covor persan, veacul XVI

crări în aur și argint și încrustate cu pietre scumpe, în care nu ști ce s'admira migălirea lucrului, răbdarea artistului, frumusețea desenului, aceste sunt lucrările de artă musulmană.

Ceeace farmecă în arta casnică musulmana sunt de asemenea țesăturile și broderiile pe pânză, catifea și stoffe făcute în argint, aur și scoase în relief. Aci, fantezia este nesfârșită și bogăție de desennuri fantastică. Toată fantasmagoria de linii și culori, toată această artă sentimentală și foarte logică în același timp, provoacă o reprezentare de o lume cu totul aparte, de o lume de lux și desfătare care intrase în sufletul și sângele musulmanilor ca o a doua natură.

Și această realitate și sinceritate care se constată în arta musulmană, care n'are nimic factice și artificial, face pe mulți teoreticieni ai artei și artiști europeni, să scoată din arta musulmană o nouă orientare în artă decorativă și ornamentală. De aci interesul care se dă în ultimul timp artei musulmane, în Apus. Admiratorii

artei musulmane cred că arta în general, arta europeană, n'ar avea de cât să câștige dacă ar împrumuta principiile fundamentale ale ornamentației și decorației orientale, căci încă eri, spun ei, nu se întâlnește atâta armonie între compoziția ornamentu-

Poarta de intrare in lemn

lui și înfrumusețarea lui, cum se găsește în lucrările musulmane. Iar întreținerea reliefului în multe ornamente ar putea duce la găsirea unui nou stil, stilul veacului al XX-a, atât de căutat de artiști și de iubitori de frumos și care ar da și veacului nostru un loc în istoria artelor, în care până acum n'a contribuit cu nimic.

Reproducem câteva din obiectele de artă musulmană pentru ilustrarea celor spuse și care vorbesc mai bine și mai mult decât orice descriere a frumosului care se găsește în ornamentul și decorație artistică a Orientului musulman.

Leandru

PRIMAVARA

— SONET —

*Vrăjit, tot șesul clocotește 'n soare,
De-așupra caselor zbor păsărele
Și prin păduri verzi și vâlcele,
Cresc ghiocci și albe tămăioare.*

*Pasc turmele înșirate pe colină,
S'aude murmur de izvoare,
Și'un concert armonios de păsări
cântătoare
S'aude sus, sub bolta cea senină.*

*Frunzele verzi împodobesc copacii,
Cu haină roz se 'mbracă macii
Și primăvara pare-o regină adorată.*

*Aceste frumuseți de primăvară
De mic copil mă 'ncântară
Dar ca acuma nici odată.*

Cons'antin H. Marinescu

Misterul din Valea Regilor

Căți, aflând despre moartea lordului Carnarvon au conceput această moarte în fel și fel de chipuri și de câtă fantezie a fost și va rămâne împreună această moarte! Sunt lucruri cari după ce trec prin gândirea noastră o clipă și distilată prin filtrul rațiunii, se aciuiază într'un ungher de suflet unde isvorăsc atâtea simțiminte stranii și fantastice!

Vorbind cu un cunoscut, raționalist de rasă, despre moartea lordului Carnarvon, am rămas cât și poate de uimit când mi'a răspuns cu un accent de complectă convingere și triumfător:

— Ei? Ți-am spus eu!

Și, continuând discuția aceasta, a încheiat lapidar, precum, dealmintreli, chestiunea aceasta fiind desbătută în toate ziarele:

— E răsbunarea Faraonului!

Să vedem însă. Scepticii socotesc că trebuie să zâmbească despre această chestiune. Înainte de toate, acel Tutankhamon n-a fost decât un om, și deci, puterea sa temporară s'a stins odată cu el. Și nu văd nici un motiv ca mânia sa să se manifeste după atâtea mii de ani. Dealmintreli, e dovedit faptul, că mormântul acestui faimos faraon a primit deja vizita nedorită a câtorva din contemporanii noștri, aveau puțină să cunoască efectele misterioaselor discuții pronunțate în privința resturilor sale pământesti, ceia ce nu i-a împiedicat să continue în mod liniștit cercetărilor lor interesante și triumfătoare.

Și afară de aceasta, atâția și atâția egiptologi, precedând pe lordul Carnarvon, au exploarat mormintele regiști. Au făcut aceasta din pasiune științifică, nu însă ca să și satisfacă oare-cari fantezii cari să le fi chinuit mintea și sufletul. Moartea acestora s'a produs oare cu o secundă mai degrabă? Cu toate acestea, și ceia ce mă urmește într'u cât'va și pe drept, socotesc, savantul doctor Mandius, intervievat de un ziar parizian, a declarat cu seriozitate:

— Se poate îndoi cineva că discuțiile fanteziste asupra faimosului mormânt al Faraonului explorat de lordul Carnarvon n-au corespuns cu infuzia unui fluid, acel fluid care trăsnia pe însuși preoții egipteni cari se apropiiau rea mult de aceste misterioase morminte, unde acest fluid era acumulat ca într'o baterie electrică? Lordul Carnarvon însuși n'a ezitat un mormânt să descopere mormia?

Pe de altă parte, D-rul Lanceliu, spirit notabil și notoriu, a ținut acelaș limbaj unu alt ziar francez:

— Au putut trece secole după secole, cuvintele magice au rămas veșnic de temut. Aceste cuvinte magice

au întins, în jurul mormântului misterios, o stranie rețea protectoare. Lordul Carnavon s-a încumetat să treacă peste această rețea. Și-a plătit însă, astăzi, îndrăzneala sa. Tot astfel, sunt două zeci de ani, un obiect răpit din tezaurile vechiului Egipt, a cauzat posesorilor săi succesivi cele mai stranii boli...

Pentru un moment, trebuie să mărturisim, aceste fapte, ne înfioară întrucât-vă!... Cu toate acestea, să facem apel la o frântură de rațiune. Multă lume se întreabă și ne întreabă și noi, prin ce vrajă, prin ce împrejurare, tovarășii savantului lord Carnavon, au scăpat de răsbunarea străvechiului monarch egiptean? Și

mai multă încă, pentruca Tutankhamon s'a mulțumit cu o singură victorie numai? Desigur, coincidența morții lordului, te cam poate pune pe gânduri. Unde, însă, misterul își pierde din amploarea sa, e când te gândești că lordul Carnavon se bucura de o sănătate delicată și că a trebuit să suporte oboseli sfâșietoare în cursul lucrărilor sale de explorare. Adevărații responsabili în această afacere sunt înțepătura nesănătoasă a musticului, surmenajul și climatul. Cu toate acestea, vom vedea că, timp de ani îndelungați, de acum înainte se va medita, se va comenta istoria răsbunării faraonice!...

Petr T. Gâdel

FILATELIA

Mărcile din Moldova din timpul războiului

Vom arăta cititorilor noștri câteva date în legătură cu mărcile emise în anul 1918 în Moldova, în acele vremuri de bejenie, când pentru marea cauză a fraților noștri din Ardeal, Bucovina, Banat și Basarabia și pentru venirea lor sub sceptrul patriei-mume, țara noastră a intrat în război.

Nu vom face istoricul războiului nostru, deoarece e de toți cunoscut. Vom spune însă, pentru cititorii noștri filatelisti că la retragerea armatelor și autorităților noastre în Moldova — între cari și Direcțiunea Generală a poștelor — nu s'au luat decât o parte din cantitățile de mărci aflate în circulație.

Lipsa mărcilor pentru francarea corespondenței s'a făcut însă curând simțită și la începutul lui 1918, în luna Ianuarie, s'a emis o serie de taxe de plată, de 10 bani ajutor, prin aplicarea sursarjului „Taxa de plată” pe mărcile de 10 bani prime mărci de ajutor franco. S'au emis atunci 200.000 bucăți de acest fel.

O lună mai târziu s'a sursarjat cu același sursarj mărcile carmin de 10 bani, reprezentând pe regele Carol, și s'au emis de acest fel 300.000 bucăți.

În luna Mai, același sursarj a fost aplicat pe mărcile de 5 bani verzi regele Carol, — emisiunea fiind de 100.000 bucăți și pe mărcile de ajutor de 5 bani gris, — 300.000 bucăți.

În aceste mărci se găsesc variații. Sursarjele au fost uneori invers puse sau când prea la dreapta ori prea la stânga.

Între variații semnalăm: la unele mărci lipsesc unele litere din sursarj, sursarje duble etc.

Răspunsuri pentru cititori

Const. I. Loco. — Mărcile d-vo trebuie văzute ca să ne putem pronunța.

Locot. Crăciunescu. — Vi s'a trimis l'Echo de la Timbrologie.

T. Iași. — Desigur că e interesantă colecția și socotim chiar că ar valora ceva, bineînțeles dacă mărcile sunt în bună stare.

Al. Ionescu Loco. — Vom publica în numărul viitor adrese pentru schimb.

St. And. Brăila. — Le puteți găsi la S. Lupovici, Calea Victoriei 65

L. M. Sibiu. — Societatea timbrofilă română, se are sediul în str. Dionisie 64. Taxa de înscriere în societate e de 20 lei și cotizația trimestrială lei 15. Ședințele se țin fiecare Vineri seara. Adresați-vă acolo pentru înscrieri și statute.

În Belgia se va sărbători anul viitor aniversarea a 75 de ani dela emiterea primei mărci poștale. Cu această ocaziune guvernul belgian a început pregătirile pentru organizarea unei mari expoziții internaționale de mărci poștale.

Expoziția va fi instalată în Palatul Egmont. Se va emite în același timp și o serie nouă de mărci jubiliare.

La 13 14 și 15 Ianuarie va avea loc a șaptea vânzare din faimoasa colecțiune Ferrari.

După cum am anunțat cititorilor noștri, din această colecțiune se vând loturi de aproape 3 ani și totuși colecțiunea nu este încă epuizată și vor mai fi încă multe licitații.

În licitația a șasea vânzarea a atins circa 12 milioane franci francezi (150 milioane lei) și cam aceeași sumă a fost atinsă și în celelalte 5 dați.

În mărcile noi apărute în cursul lunii Mai semnalăm următoarele:

În Germania o marcă de 500 mărci albastre, reprezentând un castel, — castelul Wartburg — unde au fost adăpostiți, odinioară Sfânta Elisabeta și marele reformator protestant Luther.

În Austria a apărut o serie de 9 valori, reprezentând principalele orașe austriace. Mărcile sunt de 100, 120, 160, 180, 200 240, 400, 600 și 1000 coroane. Aceste mărci sunt emise în scop de binefacere.

Din Belgrad mi se anunță că în cursul acestei luni vor fi emise o serie de 3 mărci, de 1, 2 și 3 dinari, reprezentând o dublă efigie: pe regele Alexandru și pe soția sa Regina Maria.

Toate loturile de mărci ce am dat cititorilor noștri ca premii, au fost oferite gratuit de cunoscutul fildelist d. Lupovici din Calea Victoriei, 65

Între 5 și 15 August se va organiza în Cehoslovacia sub președinția de onoare a d-lui Masaryk, președintele republicii, o expoziție filatelică.

Zilele acestea vor fi puse în circulație în Franța 3 mărci postale, de 10 30 și 50 centime, reprezentând pe marele geniu Pasteur.

Expoziția de mărci din Londra, care are loc în aceste zile la Londra, este una din cele mai formidabile organizate vreodată.

Cei mai mari colecționari din lume iau parte și din toate țările.

Pîntre mărcile expuse se află și o marcă de o centimă din Guiana engleză. — emisă în 1856 — și care valorează 750 mii franci (10 milioane lei).

După estimările experților, mărcile expuse valorează 10 milioane dolari (aproape două miliarde lei).

Numai una din colecțiuni, aceea a americanului Arthur Hind a fost asigurată pentru 15 milioane franci (200 milioane lei).

A apărut Nr. 657 din marea revistă filatelică „L'Echo de la Timbrologie” 5 lei exemplarul. O expediem cu un supliment de 1 leu porto tuturor cititorilor cari vor dori-o.

Dăm cititorilor noștri orice fel de îndrumări în direcție filatelică, punându-le la îndemână și serii frumoase. Ne interesează și colecțiunile perne precum și mărci vechi și noi — ultimele în cantități mari. A se adresa sub C. Or. Filatelie.

Un mare concurs

Pentru cititorii noștri cari vor strânge cupoanele cu No. 4, 5, 6 și 7 și ni le vor înainta, vom oferi, la sorți, 12 noi și importante loturi. Le vom descrie în numărul viitor.

Deci strângeți cupoanele începând cu acela din acest număr.

Moara lui iupânul N.

(in acrostih)

M-estecându-se între maluri —
O'mbinare de pânze —
A-ci 'ncet, aci şivooe
R-epuzite 'n mii de valuri, —
A-pele despurari vin;

L-impzi când pt cer nu-s nori,
U-rduose adese ori,
I-ară toaman turburi, turburi.

J-oc la stavili sârbe, polci...
U-n faun sau nu ştiu cine,
P-isălog din munţi le mînd;
I-ndrăcit tot el, cu-o mîndă
N-evăzută, roşi răstoarnă
U-ruinde — ca o goarnă —
L-a al cărei glas făina
se desprinde dintr'un brâu
ce pe valuri la'ncins grăul

N-ăvîdînd în saci mari-râu.

Al. Teodorescu-Mău

Veacul care apune

— De Rabindranth Tagore —

Ultimul veac apune, în furtuna deslănţită în occident, ultimele raze roşii ca sângele se sting odată cu el în nori urei ce clocotesc pe cerul Europei. Civilizaţia geme sub talpa ferocei egoism. Popoarele se avântă în puternic uragan, dănuind în ameţitoarea horă a nebuniei, cu zăngănit de arme, urlete de răzbunare şi marşuri obositoare. Nebunia atinge culmile, sufletele pier, şi pântecul crăpă de îmbelşugarea hranei furată fără ruşine. Naţiunile îşi ling labele de sânge nevinovat, în bucă şi mesteacă codrul furat. Aviditatea creşte mereu, şi ospăţul cel roşu se măreşte... dar clipe multe nu vor trece şi un fulger brăzdând bolta, va nimici pântecile îndopat peste măsură. Purpura luminoasă ce se arată la răsărit nu este aureola păcii patria mea! Ea este reflexul marelui rug de foc pe care se mistă marele cadavru al monstrului egoism pe care naţiunile l-au hrănit. Inapoi marelui întunec te aşteaptă răsăritul, patria mea. Fii trecăză India! Soarele tău e gata să răsară, pregăteşte-ţi jertfa, căci cel dintâi glasul tău va cânta şi'l va saluta. Pace născută din dureri, vino! Cu toate comorile tale pline de leşiciri. Vino încununată, cu blândeţea slăntă.

Fraţilor staţi înaintea puternicilor nu vă ruşinaţi şi fiţi mândri, căci voi purtaţi cununa modestiei, iar libertatea dorită e libertatea sufletului nostru. Pe lăcaşurile şterse ale sărăciei, se ridică tronul lui Dumnezeu, şi ştiţi că tot ce e mare prin nedreptăţi, stăpânind prin orgoliu, infumurare şi mândră semeţie, nu ţine cât o veşnicie....

Trad. de An. Navarello

Fecioara comandant

de IACOB

— URMARE —

Seara schimbându-s-e marca şi căzând vântul, virară ancora şi la drum. Fata trecu la cârmă în mare ținută: cisme înalte şi manta de cauciuc.

Ploaia cădea mereu, iar secundul, ud până la oase, sta de veghe.

— De ce nu te coborî să-ţi iei mantaua? îl întrebă fata, când îl văzu tremurând.

— N'am nevoie.

— Treaba d-tale. Şi tăcură până la noua seară, când trecu secundul iar ea se coborî în cabină.

— Mă duc să mă culc. Să mă scol la două. Noapte bună!

— Noapte bună!

Singur, tremurând vargă, secundul îşi căuta altă lulea prin buzunarele ude learcă. Fu întrerupt de un glas dulce, ce vorbea prin uşa întredeschisă a cabinei:

— Ia spune, mantaua d-tale o aveam pe mine?

— Ce e al meu e şi al d-tale, domnişoară!

— De ce nu mi-ai spus-o mai înainte? Naşi fi pus-o pe mine de ştiama.

— De ce domnişoară, v'ar fi otrăvit? A tatălui d-talee la creator... la dres.

Fata asvârli mantaua pe punte, trânti uşa şi dispăru. Obosită adormi până la ziua. Când se deşteptă era şapte dimineaţa. Se îmbracă la înţea şi fuga pe punte.

Bietul secund moţăia la cârmă, cu ochii roşii de somn şi oboseală.

— Nu ţi-am dat ordin să mă scoli la două? ţipă ea, înfigându-se în faţa lui.

— Mă rog, nu te supăra. Păreai atât de obosită!

— Cum vom ajunge în port, să te debarci. Am să angajez un altul care să asculte de ordinele mele!

— Ba nu mă debarc decât când ne vom reîntoarce la Londra. Trebuie să predau vasul căpitanului meu şi nu altuia.

— Bine, o să vedem! răspuse fata trecând la cârmă. Eu cred însă că te vei debarca mai înainte.

Restul călătoriei nu-şi mai vorbiră: secundul, mândru, sta numai la prora şi nu se întâlnea cu ea de cât când se schimbau la cârmă; ea se făcea oănici nu-l bagă în seamă. Şi așa ajunseră în port.

Cum acostară, ea fugi în oraş. Peste o oră sosi o telegramă pentru secund: cum o citi, se înroşi ca un rac. Era debarcat!

— Am primit o telegramă dela tatăl d-tale. — spuse fetei când se înapoie, încărcată cu pachetele.

— Ştiu, eu i-am dictat-o la telefon. Acum cred că ai să te debarci?

— Mi-ar place mai mult să mă întorc la Londra cu d-ta — răspuse el, domol.

— Cred şi eu! Când ţi-am spus că te debarc, a fost în glumă. Dar când ai declarat că nu pleci, atunci m'am hotărât să te fac să vezi cine porunceşte aci. Am şi angajat alt secund.

— Pe cine?

— Un oare care Charlie Lee.

— Urâtă afacere. Charlie Lee! Alege te rog altul. Nu-i omul pe care l'asî alege să navige cu d-ta!

— Pe care l'ai alege? Ce păcat că nu mi-ai spus-o mai de vreme, — îi răspuse fata răsând.

— E un beţivan şi jumătate, un porc, domnişoară, crede-mă.

— Nu mi-e frică. Ştiu să mă păzesc. Mulţumesc. Bună-seara.

Secundul debarcă, fără a lua nimic cu el: le va găsi la Londra.

Fata urmări cu ochii până ce nu mai văzu silueta voinică a secundului care urca liniştit oheul, — şi amărâtă că nu a întors măcar odată capul, suspină adânc şi reîntră în cabină să-şi ia ceaiul.

Noul secund părea un om foarte de treabă, ascultător. Se termină descărcarea şi încărcarea şi la şase dimineaţa leasă drumul spre Londra.

— Bravo! manevraţi minunat! începutu Lee. Vasul pare că ar şti că e comandat de o fată tânără şi frumoasă.

— Fără prostii! răspuse scurt fata.

Secundul îşi îndreptă cravata şi începutu:

(Va urma).

Din cauza nelăcetăţii scumpri a materialului şi hârtiei de tipar, suntem nevoiţi, — cu începere dela 1 Iunie a. c. — să sporim preţul „Universului Literar” şi al „Veseliilor” la 2 lei.

În schimb, aceste publicaţiuni se vor prezenta mult îmbogăţite atât prin conţinutul lor cât şi prin numărul ilustraţiilor în culori.

Ele vor rămâne — ca şi până acum — cele mai scumpe publicaţiuni în acest gen.

O neglijență scump plătită

